

กลุ่พหุการเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อกำรแข่งขันของเศรษฐกิจไทย
ภายใต้สณาสณการณใหม่ของเศรษฐกิจโลก

โดย

นายเรวัต คำนวนสิน

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาฝีมือแรงงาน
(นักวิชาการแรงงาน 9 ชช)
ตำแหน่งเลขที่ 5

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

๓ 12.056
๓7๐๙๓
2547

ข้อมูลการจ้างงาน

๐9095

กลุ่พหุการเพิ่มศักยภาพแรงงาน

บทคัดย่อ

หัวข้อเรื่อง	กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก
ผู้ศึกษา	นายเรวัต คำนวนสิน นักวิชาการฝึกอาชีพ 8 ว
หน่วยงาน	สำนักพัฒนาผู้ฝึกและเทคโนโลยีการฝึก กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
ปีที่ศึกษา	2547

การศึกษา เรื่อง “กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์และปัจจัยการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เศรษฐกิจและการเมืองโลก ที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (2) เพื่อเสนอกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานไทยให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก และ (3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงานไทย ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เป็นอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ จากบทความ วารสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย และข้อมูลสนเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงาน เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก

ผลการศึกษาพบว่า

สถานการณ์การแข่งขันของประเทศไทยในเวทีโลกปัจจุบัน อยู่ในสภาวะค่อนข้างต่ำและในบางส่วนมีแนวโน้มที่ถดถอย ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้ประเทศไทย สามารถก้าวไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่มีสมรรถนะสูง เพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก ประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การพัฒนาศักยภาพแรงงาน ให้ได้รับโอกาสพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพหรือขีดความสามารถทางเทคโนโลยีใน

ระดับนานาชาติ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก ไว้ 6 กลยุทธ์ คือ

1) กลยุทธ์การเสริมสร้างการศึกษาสายอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงาน เพื่อรองรับเยาวชนที่ต้องการศึกษาวิชาชีพอุตสาหกรรม และพัฒนาความรู้และทักษะด้วยเทคโนโลยีขั้นต้น และเจตคติในการทำงานดีก่อนเข้าสู่งาน รวมทั้งเพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมกลุ่มเป้าหมายที่ประเทศไทยมีความเป็นเลิศในตลาดโลก และอุตสาหกรรมและบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของระบบอุตสาหกรรมของประเทศไทยในระยะยาว

2) กลยุทธ์การใช้ระบบการฝึกอบรมเพื่อเร่งรัดการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อปรับปรุงระบบการฝึกอบรมทักษะอาชีพให้มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนากำลังแรงงานเพื่อเตรียมเข้าทำงาน กำลังแรงงานเพื่อเปลี่ยนงานหรืออาชีพ และกำลังแรงงานเพื่อยกระดับฝีมือยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

3) กลยุทธ์การใช้ระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงาน เพื่อให้มีระบบทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่ทันสมัย ครอบคลุมอาชีพในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่ประเทศไทยมีความเป็นเลิศในตลาดโลก และอุตสาหกรรมและการบริการพื้นฐาน โดยเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน

4) กลยุทธ์ในการประกันคุณภาพทางการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณภาพได้มาตรฐาน และสอดคล้องพันซ์กับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

5) กลยุทธ์การให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงาน เพื่อช่วยให้กำลังคนในทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเข้ารับการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพได้ตามความสนใจและทักษะที่ตนเองมีความถนัด โดยมีความสอดคล้องกับความต้องการในสาขาวิชาชีพและภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ และเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มที่จะอยู่ในอาชีพนั้นได้นาน มีการพัฒนาทำให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ

6) กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกำหนดฐานข้อมูลการพัฒนากำลังคน เพื่อจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการพัฒนากำลังคนระดับชาติ โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

ด้วยเทคโนโลยีของระบบการสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ จากศูนย์ข้อมูลหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลกลางในการขึ้นนำทิศทางของตลาดแรงงาน

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน นอกเหนือจากการกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงาน เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลกแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกลไกและการปฏิรูปบทบาทการดำเนินงาน โดยเฉพาะกลไกของรัฐทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ สำหรับผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้

คำนำ

ภาวะการแข่งขันในโลกปัจจุบันปรับเปลี่ยนจากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่เน้นการใช้แรงงานและต้นทุน เป็นการแข่งขันที่มุ่งเน้นความได้เปรียบเชิงแข่งขันโดยอาศัยขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งสถานการณ์ทางการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีโลกในปัจจุบันทั้งทางด้านการผลิต การค้า และการลงทุน ตกอยู่ในสภาวะค่อนข้างต่ำและในบางส่วนมีแนวโน้มที่ถดถอย

ดังนั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศให้ก้าวไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่มีสมรรถนะสูงในการแข่งขัน การพัฒนาศักยภาพแรงงาน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้กำลังแรงงานของประเทศได้รับโอกาสพัฒนาฝีมือแรงงาน เพิ่มพูนความรู้ และทักษะการปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพหรือขีดความสามารถทางเทคโนโลยีในระดับนานาชาติ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมยกระดับฝีมือแรงงานไทย เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

การศึกษา เรื่อง “กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก” นี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสนอกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานไทย ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และปัจจัยการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เศรษฐกิจและการเมืองโลก ผู้ศึกษาหวังว่า การศึกษาครั้งนี้จะช่วยชี้นำทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงานไทย ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

นายเรวัต คำนวนสิน

เมษายน 2547

สารบัญ

หน้า		
บทคัดย่อ		ก
คำนำ		ง
สารบัญ		จ
สารบัญตาราง		ช
บทที่ 1	บทนำ	
	1.1 หลักการและเหตุผล	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
	1.3 วิธีดำเนินการศึกษา	5
	1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2	ปัจจัยที่ผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	
	2.1 ความหมายของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	6
	2.2 กระแสโลกาภิวัตน์และผลกระทบต่อประเทศไทย	9
	2.3 ความสามารถในการแข่งขันของไทย	14
	2.4 ทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถในระดับสากลของประเทศไทย	23
บทที่ 3	ศักยภาพแรงงานไทย	
	3.1 ภาวะการทำงานของประชากร	29
	3.2 แนวโน้มตลาดแรงงานและการจ้างงาน	37
บทที่ 4	กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย	
	4.1 กลยุทธ์การเสริมสร้างการศึกษาสายอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงาน	42
	4.2 กลยุทธ์การใช้ระบบการฝึกอบรมเพื่อเร่งรัดการพัฒนาฝีมือแรงงาน	45
	4.3 กลยุทธ์การใช้ระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มศักยภาพกำลัง แรงงาน	51

4.4	กลยุทธ์ในการประกันคุณภาพทางการศึกษา/การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	53
4.5	กลยุทธ์การให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงาน	56
4.6	กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกำหนดฐานข้อมูลการพัฒนากำลังคน	59
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1	สรุป	62
5.2	ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม		64

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยกับประเทศต่าง ๆ แยกตามกลุ่มปัจจัยตามผลการจัดอันดับของ IMD	16
2	อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย แยกตามกลุ่มปัจจัยตามผลการจัดอันดับของ WEF	17
3	เปรียบเทียบอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียตามผลการจัดอันดับ WEF	18
4	จำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและกำลังแรงงาน	30
5	จำนวนผู้มีงานทำจำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม	31
6	จำนวนผู้มีงานทำจำแนกตามชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์	32
7	จำนวนและอัตราการว่างงานจำแนกตามภาค	33
8	จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและสาขาอุตสาหกรรมที่เคยทำ	34
9	จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ	35
10	การทำงานที่ระดับจำแนกตามอาชีพ พ.ศ.2546	36
11	การคาดประมาณความต้องการแรงงานทั้งประเทศจำแนกตามระดับการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)	38
12	การคาดประมาณความต้องการแรงงานทั้งประเทศจำแนกตามระดับการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)	38
13	การเปรียบเทียบระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และ 9 (เฉลี่ยในแผน)	39
14	อุปสงค์แรงงานในอุตสาหกรรมการผลิต พ.ศ.2539, 2544 และ 2549	